

Añaskitu

Tawa chunka ukniyuq * N°41 * Octubre 2004

Raqaypampapi

**Educaclonta allinyachina paq,
Comunidad, Yachay Wasiwan khuskacharikun**

Lowdes Orellana Pantoja
Escuela Rumi Corral - U.E Quebrada Honda
Central Regional Raqaypampa - Mizque

Wawakuna qillqarimunku

"Juch'uy wawakuna
siqirimunku"

Kay siqiykunata, Qullpa Qucha
Yachay Wasimanta, wawakuna
"Añaskitu" waturikamuptin
ruwarirqanku. Kay siqiykunata
aswan juch'uy wawakuna
ruwarisqanku, paykuna
munarillankutaq kay tawa
chunka ukniyuq p'anqapi
lluqsinanta.
Pachi niyku paykunata.

Guzter Zalguero Mamani

Josué Torrico

Qanwan khuska "Añaskitu" p'anqa allinyachisunchia

Wilder Salguero

1. Imaynataq kay Añaskitu p'anqa riqch'asunki , waliqllachu, manachu?
2. Kay Añaskitumanta mayqin laqhitataq astawan ñawirinki?
3. Imamantawan Añaskitu p'anqa willananta munawaq?

Kay tapuykunaman qillqarispa , kutichiwaq
Periódico "CONOSUR Ñawpaqman", puriqkunawan
paykunaman apachimuy. Manachay CENDAPI
llank'aqkunamanpis atinki jaywariyta.

Wilder Salguero
711 111111

Willariwanchiq:

Ayopaya jap'iyinpi uk laqfita Calientes sutiyuq tiyan. Qankun ari, q'uñi laqfita nrichkankichiq chari, mana, antisma anchata puni chirin Jaqaypiqa. Riyta munaspaga, sumaq q'ipichasqa riychiq.

Chay Calientes chiqaman wafurikuq rinqayku, chaypitag waynichukunawan tinkurinqayku. Paykun CETHA curtospi karichkasqanku. Jaqaypiqa, Machurinaspas, waynichukunapag ima Yachay Wasi jina kasqa.

Ayopaya chaypi chikaku sumaspa qhatayta munachikayta.

Wallat'amanta Atuqmantawan

Kasqa nin uk Wallat'a kimsa uñitayuq, kay uñitasnin k'achituspuni kasqanku nin. Uk p'unchay Wallat'aga Atuqwan tinkuykusqa nin, ajinapi Atuqqa nisqa:

- ¿Imarayku chay jina k'achituspuni uñitasniykiri?. Wallat'ari kutichisqa:
- Uk hornopi uñasniyta kankaykurqani achhayrayku chay jina k'achitus kanku, nisqa a. Atuqqa chay rato homota jap'ichisqa, chanta rupha ruphalla kachkaptintaq, kimsa uñasninta homoman churaykusqa. Wallat'aga nisqa:
- P'ataq, p'ataq niptin homota qhawaykurinki nisqa a. Uk ratumanta, Atuqqa homoman qayllaykusqa, chaypi q'ala kankasqata uñasninta tarisqa nin, wañusqata ima. Atuqqa waqaykusqa uñasninmanta. Chanta, sinchi rabiasqa Atuqqa nisqa:
- Kay Wallat'ataqa uñasnintinta mikhukapusaq nisqa nin. Uk p'unchay Wallat'a uñasninwan ima lagunapi karichkasqanku, achhaypitaq Atuq t'ukurisqa: "kaykunata mikhukapusaq" nispa. Chanta mana yakuman yaykuyta atispaga, "qucha yakuta ukyaykusaq tukunaykama, ajinapi qayllamunqa" nispa t'ukurisqa Atuqqa nin. Ajinallapi chay chhika yakuta ukyaptinri, wisan punkiykusqa, manaraq Wallat'ata mikhukapusaptin Atuqqa phataykusqa.

Chaypi tukukapun.

Willariwanchiq: Edwin Puzi

Cetha "Sima Sarrawi" yachakuq.

Jatun nepaykuy Yochakukuna CETHA "Sima Sarrawi" nisqamanta. Waq kutipi tinkurichasqantaq.

Historia Educativa Comunal:

Wawakuna, comunidadpaq

Raqaypampa chiqapi, 2003 watapi Yachay Wasi ukhupi uk jatun llank'ay ruwakurqa. Jaqaypi, tata, mamakuna sumaq qutuchasqa kanku, paykuna Consejo Comunal de Educación nisqata sayachirqanku. Kay qutuchakuy wawap Yachay Wasipi yachakusqanta waturinanpaq jatarichisqanku. Ajinapi, Yachay Wasita waturiyta munaspa, unaymantapacha nirqanku, "Yachay Wasipiqa ancha jawa yachayllata yachachichkanku, wawakunaykuqa kay kikin kawsayniykumanta yachanallankutaq tiyan" nispa t'ukurirqanku.

Willa ynis tata Rafaelmanta

unay watas yachay wasi manta
korpachukimastinchus patrullata
sirivilaq k'ayku chaymanta willimata
JUN TATA Jamarqa paytaq umachu
warqay ku jina manta raris qutucha
Raqaykukun maypichu reforma
Agraria ziqashkutaq zikayukunam
ni yachay wasita jatarichirqayku 1995
wasipi yachashk'ill jaraqa flabrite
Artaq jina manta Tata Rafael
willayniy hin

Jinapi, comunidadmanta educaciónta kamachikuna, Juntas Escolares, Consejos Comunales de Educación, Yachachikuna ima uk llank'ayta wakichirqanku wawakuna yachanankupaq, riqsinankupaq comunidadpaq kawsayninta, chaytaq culturanta, qutuchakuy ninta ima kallpachananpaq. Ajinapi, Historia Comunal Educativa nisqamanta wawakuna investigación nisqata qallarirqanku, mayk'aqmantapacha Yachay Wasikunap llank'aynin qallarikurqa, Yachay Wasikuna kichakunanpaq, pikuna tanqarirqanku, chaykunata yachayta munaspa llank'ay churakurqanku.

Kay historia yachanapaqqa, kikin wawakuna, jatun kuraq tatakunata tapurirqanku. Paykunawan ñawpa Yachay Wasimanta parlarirqanku, chay parlasqankuta grabadoraspi junt'achisqanku, kuraq tatakuna willasqankuta, chanta imasmarikunata takiykunata ima qillqaririsqanku.

Willa ynis tata Rafaelmanta

¿Hay qutuchakuy
waturiyta munaspa?

¿Yachay wasipi
yachachichkanku?

¿Wawakunaykuqa
kay kikin kawsayniykumanta
yachanallankutaq tiyan?

Camdelaria

**TATA RAFAELPAQ
WILLAYNIN**

Hay yachachichkanku jamarqa dypada jayyasa
uk hachay hinpa qutuchakuyta munaspa
chaypaq uk llank'ayta munaspa

Yachay Wasinkupaq

Kay llank'ayta Yachay Wasikuna ukhupi ninku Currículo Diversificado nispa Qankunari, imataq chay Currículo nispa tapurikuchkankichiqcha. Suñincharispa, kay Currículo nisqaqa, tukuy chay yachay, imatachus wawa Yachay Waisipi yachaqanqa. Chay Currículo nisqaqa uk chhikanta Estado Ministerio Educación niqta kamachimun, chaytataq Tronco Común nispa sutichanku. Uknin kaqtaq Ramas Diversificadas del Currículum sutikun, chaytataq comunidad, Juntas Educativaswan, yachachiqkunawan khuskachakuspa ruwananchiq tiyan.

Simfona Vargas B.

Takiy yachaywasimanta yachaywasimanta

yachaywasimanta yachaywasimanta
ay wayruvitu
yachaywasimanta yachaywasimanta
ay wayruvitu

Sapa p'unchaw thaskisqaypi
ay wayruvitu
chakisniypis nanallanta
ay wayruvitu

Lluritoychos kanman kaysa
ay wayruvitu
muntaykospa riyman kaysa
ay wayruvitu

Ta Ta Re Je Jata Alveno

Yachay wasimanta yachay wasimanta
ay wayruvitu yachay wasimanta
ay wayruvitu

Ta Ta Re Je Jata Alveno
yachay wasimanta yachay wasimanta
ay wayruvitu yachay wasimanta
ay wayruvitu

Maria Vargas

Kay jatun llank'aypi, chay k'achituta siqisqanku

Kay llank'aypi kanku pusaq Yachay Wasikuna Núcleo Raqaypampamanta

1. Raqaypampa
2. Rumi Muqu
3. Tupa Pampa
4. Mizque Pampa
5. Quebrada Onda
6. Tetilla
7. Molle Pukara
8. Molle Urqu

Yachay Wasinkupaq takiykunatapis ruwasqanku, takirina, fusurina...

"Campopi wawaqa ruwaspapuni imatapis yachaqan"

Periódico "CONSUR Nawpaqman" rak'ikuchkaplin, Tata Manuel iskay wawakunawan parlarisqa, Benjaminwan Alfredowan ima. Paykuna maniyta tarpunapaq jallp'ata wakichichkasqanku nin. Kay jinata parlarisqanku:

Manuel.- Qan imaynapi llank'ayta yacharinki?

Benjamín.- Atisqanchiqman jina, risqanchisqman jina, qhawasqanchiqman jina atinchiq ã.

Manuel.- Machka watayuq kachkanki?

Benjamín.- Chunka iskayniyuq.

Manuel.- Pi yachachisunki llank'ayta?

Benjamín.- Papasuy llank'aptin, nuqapis ajina llank'allani. Watay yachan, nuqapis watani, kacharin kacharipullanitay.

Manuel.- Ah, yunta wataytapis yachanki?

Benjamín.- Ari.

Manuel.- Kayta kunan imapaq llank'arichkankichiq?

Benjamín.- Maniytaq.

Manuel.- Qanpatari, ima sutiyki waway?

Responde.- Alfredo.

Manuel.- Qan imaynapi llank'ay yacharirqanki?

Alfredo.- Nuqalla, ajina rikuspa atillani.

Manuel.- Alfredo ima kanki?

Alfredo.- Rifarachi.

Manuel.- Ah, Alfredo Rifarachi, machkha watayuq kachkanki?

Alfredo.- Chunka kimsayuq

Manuel.- Qan ganakuchkankichu, o qankunapaqchu llank'achkanki?

Alfredo.- Nuqaykupaq, maniy churanapaq.

Manuel.- Machka watayuqmantapacha llank'ay yacharinki?

Alfredo.- Chunka iskayniyukmantapacha, kunifan chunkakimsayuqña kachkani.

Wawa Sander Arayo / Icazi Comunidadanta (Morochata)

Qawanchiq jina, paykuna wawamantapacha qhawarispá, ruwarispa jallp'a llank'ayta yachakunku.

Pachi niyku wawakuna Benjamin Herbas, Alfredo Rifarachi ima. Paykunapaq "Añaskitu" p'anqamantapacha uk jatun napaykuy. Waq chiqakunapiri qhari, warmi wawakuna imaynata yachakunkichiq?. Qankunapis "Añaskilluman" willarimuychiq, grabarichikuychiq, mana chayqa qillqarimuychiq.

Tin-Tin chiqapi wawakuna jallp'a llank'ayta yacharikuchkanku (Provincia Mizque)

Yachayninchiq

Kay k'acha
siqiykunata maymanta
apachimuchkanku
Añaskitu?

Untuavi
comunidadmanta
wawa Juan David,
apachimuchken

UNTUAVI - MOROCHATA

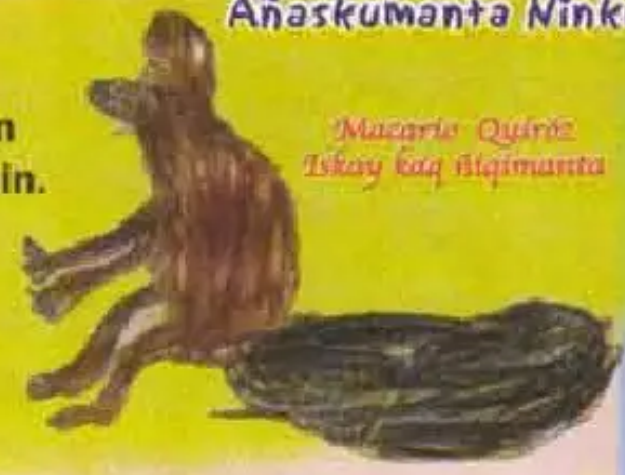
Qhawariychiq,
lomapi puquchisqankuta
rikuchichkawanchiq

"Añaskitu sagatuta mask'an mikhunanpaq"

"Añaskitu" allquq ñawinman jisp'aykun, chaymanta liqhuchin
allqutaqa. Runamanpis jisp'aykun, p'achata q'aparichin.
Añaskituqa, lisata tinqan, chaymanta,
laqatukunata mask'an mikhunanpaq.

Añaskumanta Ninku

Muzaria Qyris
Iskay kaq ñajimanta

Lomakunapi tarpuriyku

"Comunidadpiqa mikhunata puquchiyyku"

"Papamanta ch'uñu ruwakun, uqamanta,
lissamantapis ruwakullantaq, jawasa mujun,
isañu mujun jank'a ruwakun"

Autor: Juan David Ayne Qyispe.

Kay puquykunawan
sumaq kallpachasqa wowakuna
wiñanku. Qanri imatataq
astawan mikhurinki, sumaq
kallpachasqa kanaykipaq,
willariwayku

Qanypis qillqarimuy comunidadniykimanta

